

1.2 Balsių e ir é tarimas ir rašyba

Kartais žodžius rašome taip, kaip girdime, o kartais reikia taikyti taisykles

• Žodžiuose balsės ir dvibalsės dažniausiai rašomos pagal tai, kaip garsas tariamas:
neša – nērė, ledas – lėkė, kelias – kėlė,
medis – mètė, retas – rėtis, seka – sėda.

• Jeigu rašyba pagrįsta taisyklėmis, ne visada rašomi tie garsai, kurie tariami ir girdimi. Norint išsiaiškinti, kokią balsę rašyti, reikėtų išmokti tam tikras taisykles.

Kada rašome e?

Lietuviškų žodžių šaknyse po minkštųjų priebalsių rašoma e, o tarptautiniuose žodžiuose – ia, pvz.: ledas, senas, aliarmas.

• Jeigu linksniuojamųjų žodžių vienaskaitos ir daugiskaitos vardininko galūnėse yra -ė, kitų linksnių galūnėse rašoma -e, pvz.: gėlė – gėlei, katė – katei, pelė – pelei, tačiau duktė – dukteriai, sesuo, seserys – seseriai, seseria; jeigu veiksmažodžio būtojo kartinio laiko trečiojo asmens galūnė -ė, antrojo asmens galūnė yra -ei, pvz.: nešė – nešei, rašė – rašei, siautė – siautei.

• Žodžių šaknyse kirčiuota balsė e tariama ilgai arba trumpai, tačiau rašoma be nosinės, pvz.: metai, medis, senas, geras, nešti, vesti.

• Balsė e rašoma lietuviškose priesagose (pirštelis, žodelis, šešetas, gelteklė, šaltekšnis), kai kuriuose įvardžiuose (mane, tave, save, tačiau manęs, tavęs, savęs), nekaitomuose žodžiuose (nes, drauge, palei, šiolei, dėlei).

Kada rašome eu?

Lietuviškų žodžių šaknyse po minkštųjų priebalsių rašoma iau, o tarptautinių žodžių – eu: džiaugtis, šiaudas, kiauras, Europa, eureka, eukaliptas, euforija, leukocitai, reumatitas (tradicinė ir fonetinė rašyba).

Įsidėmėkite: dviese, netoliese, kadaise, beje, vaje, drauge, šalia.

Užrašykite žodžius, kurie jums atrodo sudėtingi:

1.2 Balsių e ir é tarimas ir rašyba

Atlikite užduotis, taikykite taisykles.

1. Perskaitykite tekstą, skirtingomis spalvomis pabraukite e ir é.
2. Nurašykite paryškintus žodžius ir juos paaiškinkite.

Šeštų metų Joniukas jau piemu. **Gano** jis žąsis. Teisybė, tos žąsys svetimos. Bet Joniukas ir neatamena, kad jo tėvelis būtų kada nors žąsis laikęs. Ir kur tėveliui jos laikyti, jeigu jis gyvena miestely, tokioj sugriuvusioj nedidelėj trobelėj, ir žemės vieną mažą darželį teturi (ir tas, sako, esąs žydo Iršos). Ant galo, ir tėvelio dabar nėra. Kur jis yra, Joniukas pagaliau gerai nežino. Tik **atamena**, kad buvo apsiniaukusi liūtinga diena, kai tėvelis su maišeliu ant pečių iš namų ėjo.

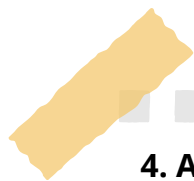
Jonas Biliūnas „Joniukas“

3. Įrašykite praleistas raides.

Ir ligi šios dienos neb__matė Joniukas savo t__velio. Niekas jau nebeatn__ša jam iš miest__lio riestainio ar saldumynų nupirkęs. Paliko Joniukas trob__lėj su savo motute ir mažuoju broliuku vienas. B__t motutę jis ne taip mylėjo, kaip t__velį, – labiau jos bijojo. Gird__jo kalbant, kad ta motutė esant jam n__tikra; kad jis tur__jęs kitą motutę, kuri numirusi ir jį visai dar mažą palikusi. Ką tas reiškia, Joniukas g__rai nesuprato; tik mat__, kad mažąjį broliuką motutė daug labiau myl__jo; tuo tarpu jį labai dažnai ir skaudžiai baudė, visados barė.

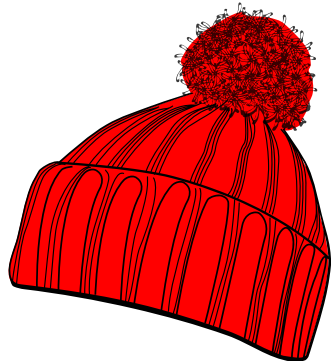
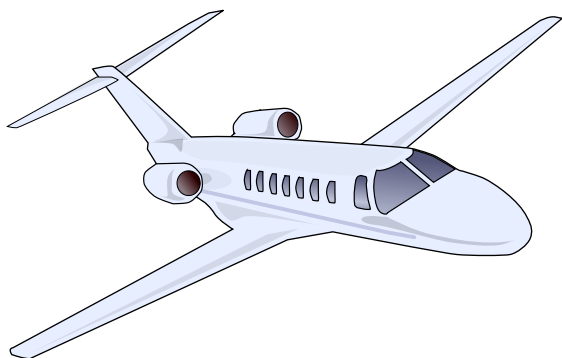
Jonas Biliūnas „Joniukas“

4. Apie ką pasakoja skaitytų tekstų ištraukos?

1.2 Balsių e ir é tarimas ir rašyba

Parašykite žodį, pabraukite e arba é, apibūdinkite (raštu ir žodžiu), koks yra šis daiktas.

A set of handwriting practice lines consisting of a top blue line, a middle blue line, a bottom blue line, and a red vertical line on the left. A black paperclip is attached to the top blue line. The bottom edge of the lines is torn.A set of handwriting practice lines consisting of a top blue line, a middle blue line, a bottom blue line, and a red vertical line on the left. A black paperclip is attached to the top blue line. The bottom edge of the lines is torn.A set of handwriting practice lines consisting of a top blue line, a middle blue line, a bottom blue line, and a red vertical line on the left. A black paperclip is attached to the top blue line. The bottom edge of the lines is torn.A set of handwriting practice lines consisting of a top blue line, a middle blue line, a bottom blue line, and a red vertical line on the left. A black paperclip is attached to the top blue line. The bottom edge of the lines is torn.